

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΟΛΥΣΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ (HIV/AIDS, ΗΠΑΤΙΤΙΔΑ Β & C, ΦΥΜΑΤΙΩΣΗ, ΣΥΦΙΛΗ, ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΙΤΑ)

Πίνακας 1: Εξέταση που διενεργείται ανά κατηγορία εξεταζομένων

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΩΝ	ΕΞΕΤΑΣΗ					
	HIV (σημ. 1)	HBV	HCV	ΦΥΜΑΤΙΩΣΗ (σημ. 2)	ΣΥΦΙΛΗ	ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΙΤΑ
Άτομα που κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών (σημ. 2 και 3) ενεσίμων ή μη, στο παρόν ή στο παρελθόν και οι συγγάτοικοι ή οι σεξουαλικοί σύντροφοι τους ή άτομα εμπλεκόμενα με εξαρτησιογόνες ουσίες	✓	✓	✓	✓	✓	
Λήπτες αίματος ή παραγώγων αίματος πριν από το 1991	✓	✓	✓		✓	
Άτομα που θα χρειαστούν ανοσοκατασταλτική θεραπεία (σημ. 4) στα πλαίσια: χημειοθεραπείας, μεταμόσχευσης, ρευματολογικών ή γαστρεντερολογικών διαταραχών.		✓				
Αλλοδαποί από τρίτες χώρες που ενδημούν οι ασθένειες αυτές (δες πίνακα "Χώρες με ψηλό επιπολασμό")(σημ. 5)	✓	✓	✓	✓	✓	
Αλλοδαποί από τρίτες χώρες που ενδημούν οι ασθένειες αυτές (δες πίνακα "Χώρες με ψηλό επιπολασμό ") και που θα εργαστούν ως χειριστές τροφίμων -(σημ. 5)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κύπριοι ή άλλοι Ευρωπαίοι πολίτες που θα εργαστούν ως χειριστές τροφίμων						✓
Εκδιδόμενα άτομα και ο εμπλεκόμενος στην πορνεία πληθυσμός	✓	✓	✓	✓	✓	
Αλλοδαποί (σημ. 6), αιτητές πολιτικού ασύλου στην Κύπρο	✓	✓	✓	✓	✓	
Άτομα με μη φυσιολογικά επίπεδα των ηπατικών ενζύμων (ALT/SGPT, AST/SGOT) αγνώστου αιτιολογίας, με ή χωρίς συμπτώματα		✓	✓			
Αιμορροφιλικί		✓	✓			
Άτομα που γεννήθηκαν, μεγάλωσαν ή ζούσαν σε χώρες όπου ενδημούν οι ασθένειες αυτές (δες πίνακα "Χώρες με ψηλό επιπολασμό "), οι σεξουαλικοί τους σύντροφοι και τα παιδιά τους (σημ. 5)	✓	✓				
Άτομα που επισκέφθηκαν χώρες (σημ. 5) όπου ενδημούν οι ασθένειες αυτές (δες πίνακα "Χώρες με ψηλό επιπολασμό") και έχουν κάνει μετάγγιση αίματος ή παραγώγων αίματος ή μετείχαν σε οποιαδήποτε επικίνδυνη δραστηριότητα που πιθανόν να τους εξέθεσε σε μολυσματική ασθένεια (π.χ. σεξουαλική δραστηριότητα ή μοιράστηκαν συσκευή χορήγησης εξαρτησιογόνων ουσιών)	✓	✓	✓		✓	
Δότες αίματος, πλάσματος, οργάνων, ιστών ή σπέρματος	✓	✓	✓		✓	
Άτομα με ψυχικές διαταραχές	✓	✓				
Ασθενείς που κάνουν αιμοδιάλυση	✓	✓				

Όλες οι εγκυμονούσες γυναίκες	✓	✓			✓	
Νεογνά μητέρων θετικών σε μία από τις ασθένειες που αναφέρονται στο παρόν πρωτόκολλο	✓	✓			✓	
Θύματα σεξουαλικής ή άλλης κακοποίησης που δυνατόν να επιφέρει επαφή με αίμα	✓	✓			✓	
Άτομα που εφαρμόζουν μη προστατευόμενο έρωτα και με πολλαπλούς συντρόφους	✓	✓			✓	
Άτομα που ζητούν (σημ. 7) να εξεταστούν μετά από κάποια ψηλού κινδύνου σεξουαλική δραστηριότητα	✓	✓	✓		✓	
Ομοφυλόφιλοι / αμφιφυλόφιλοι	✓	✓	✓		✓	
Άτομα που έχουν διαγνωστεί με οποιαδήποτε σεξουαλικά μεταδιδόμενη ασθένεια (HIV, HBV, HCV, Σύφιλη)	✓	✓	✓		✓	
Άτομα με ιστορικό φυλάκισης	✓	✓	✓			
Άτομα που κάνουν τατουάζ	✓	✓	✓			

Πίνακας 2: Εργαστηριακή εξέταση που παραγγέλεται, επανάληψη και παραπομπή

Είδος μολυσματικής ασθένειας και εργαστηριακή εξέταση που παραγγέλεται	Επανάληψη σε αρνητικό αποτέλεσμα	Παραπομπή σε θετικό αποτέλεσμα ή παραπομπή από τις μονάδες θεραπείας εξαρτησιογόνων ουσιών (σημ. 2 και 3)
HIV (Ιός Ανθρώπινης Ανοσοανεπάρκειας /AIDS): HIV 1+2 (anti-HIV)	Για χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών: στους 3 και 6 μήνες και ακολούθως 1 φορά τον χρόνο. Για θύματα σεξουαλικής κακοποίησης : στους 3 και 6 μήνες	Ο ασθενής πρέπει να παραπέμπεται στα ακόλουθα κέντρα: Κέντρο Ειδικών Ιογενών Παθήσεων, Νοσοκομείο Αρχ. Μακαρείου III - Λευκωσία - τηλ. 22305155 / 22405492 Κέντρο Συμβουλευτικής, Κέντρο Υγείας Λινόπετρας -Λεμεσός (ισχύει και για επαρχία Πάφου) - τηλ. 25804102 Γρηγόρειος Κλινική - Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας (ισχύει και για επαρχία Αμμοχώστου) - τηλ. 24800500 / 24600464
HBV (Ιός Ηπατίτιδας Β): Αντιγόνο επιφανείας ιού της Ηπατίτιδας Β (HBsAg)		Παραπομπή σε γαστρεντερολόγο ή παθολόγο με ειδικό ενδιαφέρον στην ηπατολογία (σημ. 8) σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος HBsAg. (Το anti HBcIgG ελέγχεται μόνο σε περίπτωση ατόμων που θα πάρουν ανοσοκατασταλτική θεραπεία και σε περίπτωση που είναι θετικό να παραπέμπεται σε γαστρεντερολόγο ή παθολόγο με ειδικό ενδιαφέρον στην ηπατολογία)

HCV (Ιός Ηπατίτιδας C): Αντισώματα έναντι της ηπατίτιδας C (anti-HCV)		Παραπομπή σε γαστρεντερολόγο ή παθολόγο με ειδικό ενδιαφέρον στην ηπατολογία (σημ. 8)
ΦΥΜΑΤΙΩΣΗ: δερμοαντίδραση Mantoux ή ακτινογραφία θώρακα κατά περίπτωση (σημ. 2)	Για χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών: 1 φορά τον χρόνο	Πνευμονολογικές κλινικές: Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας: 22603517 Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού: 25305333, εσωτ.244 Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας: 24800464 Γενικό Νοσοκομείο Πάφου: 26800233
ΣΥΦΙΛΗ: Syphilis Screening -Αντίσωμα (IgG/IgM) έναντι τρεπονήματος του ωχρού - ολικό IgG/IgM (Treponema pallidum total IgG/IgM)		Παραπομπή σε δερματολόγο
ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΙΤΑ: Καλλιέργεια κοπράνων για σαλμονέλλα και παρασιτολογική κοπράνων		

Επεξηγηματικές σημειώσεις για τους πίνακες 1 και 2:

<p>1. Για την διενέργεια εξέτασης HIV χρειάζεται η γραπτή συγκατάθεση του ασθενή. Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια ενδονοσοκομειακής νοσηλείας κριθεί αναγκαία η εξέταση για HIV με τη διαφορά ότι σε περίπτωση που το αποτέλεσμα είναι θετικό, ο ασθενής ΔΕΝ ενημερώνεται αλλά ο θεράπων ιατρός πρέπει να επικοινωνήσει άμεσα με τα τρία κέντρα που αναφέρονται στον πίνακα 2 πιο πάνω (Κέντρο Ειδικών Ιογενών Παθήσεων - Νοσοκομείο Αρχ. Μακαρείου III - Λευκωσία, Κέντρο Συμβουλευτικής - Κέντρο Υγείας Λινόπετρας -Λεμεσός, Γρηγόρειος Κλινική - Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας).</p>
<p>2. Ο έλεγχος ατόμων που παραπέμπονται από τις μονάδες θεραπείας εξαρτησιογόνων ουσιών για φυματίωση, θα γίνεται στις Πνευμονολογικές Κλινικές (κατόπιν ραντεβού) με ενδοδερμική Mantoux. Σε περίπτωση που η ενδοδερμική Mantoux είναι θετική, γίνεται ακτινογραφία θώρακα και όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο, περαιτέρω διερεύνηση από τους πνευμονολόγους με παράλληλη ενημέρωση του παραπέμποντος ψυχιάτρου.</p> <p>Όταν πρόκειται για παιδιά κάτω των 15 ετών που πρέπει να υποβληθούν σε έλεγχο φυματίωσης (π.χ σε περίπτωση ελέγχου αλλοδαπών), αυτή πρέπει να γίνεται μόνο στις Πνευμονολογικές ή Παιδιατρικές κλινικές των δημοσίων νοσηλευτηρίων αλλιώς δε θα γίνεται αποδεκτό από Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (δες επίσης σημ. 6).</p> <p>Όταν πρόκειται για ενήλικες η εξέταση γίνεται με ακτινογραφία θώρακα στον ιδιωτικό ή κρατικό τομέα (δες επίσης σημ. 6).</p> <p>Απο το 2014 θα διενεργούνται σε επιλεγμένες περιπτώσεις, κατόπιν παραπεμπτικού από πνευμονολόγο και δοκιμασίες ελέγχου ιντερφερόνης γ (IGRAs).</p>
<p>3. Άτομα που παραπέμπονται από τις μονάδες θεραπείας εξαρτησιογόνων ουσιών να αποστέλλονται με παραπεμπτικό υπογραμμένο και σφραγισμένο από τον ψυχίατρο της μονάδας, κατευθείαν στα τρία κέντρα που αναφέρονται στον πίνακα 2 πιο πάνω (Κέντρο Ειδικών Ιογενών Παθήσεων - Νοσοκομείο Αρχ. Μακαρείου III - Λευκωσία, Κέντρο Συμβουλευτικής - Κέντρο Υγείας Λινόπετρας -Λεμεσός, Γρηγόρειος Κλινική - Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας).</p>

4. Για ορισμένες από τις ουσίες που αναφέρονται, υπάρχουν διαθέσιμα γενόσημα σκευάσματα. Καθώς το σύστημα προσφορών του δημόσιου τομέα προνοεί ότι η αγορά ενός φαρμάκου ισχύει για δύο χρόνια και σε ορισμένες περιπτώσεις υπάρχει εναλλαγή στο γενόσημο προϊόν που προμηθεύεται το δημόσιο, πιο κάτω αναφέρονται μερικά από τα εμπορικά ονόματα των πρωτοτύπων προϊόντων για ευκολότερη ταυτοποίηση.

Ανοσοκατασταλτικοί παράγοντες :

Cyclosporine (Neoral^R), tacrolimus (Prograf^R), everolimus (Certican^R), sirolimus (Rapamune^R), leflunomide (Arava^R), azathioprine (Imuran^R) mycophenolate mofetil (Cellcept^R), mycophenolate acid (Myfortic^R)

Μονοκλωνικά αντισώματα:

Anti TNF agents: Infliximab (Remicade^R), adalimumab (Humira^R), etanercept (Enbrel^R)

Anti-CD20: Rituximab, (Mabthera^R)

Anti-CD52: Alemtuzumab (Campath^R)

Interleukin-1 receptor antagonist: anakinra (Kineret^R)

Κορτικοστεροειδή: dexamethasone, methylprednisolone, prednisone

Κυτοτοξικοί παραγοντες :

Αλκυλιωτικοί παράγοντες: Cyclophosphamide (Endoxan^R), chlorambucil, cisplatin, fludarabine

Αλκαλοειδή: Vincristine, vinblastine

Αντιβιοτικά: Doxorubicin, epirubicin, daunorubicin, bleomycin, mitomycin C, actinomycin D

Αντιμεταβολίτες: Cytarabine, fluorouracil, gemcitabine, mercaptopurine, methotrexate, thioguanine

Άλλα : Folinic acid, colaspase, docetaxel, etoposide, fludarabine, interferon, procarbazine

5. Ο πίνακας "Χώρες με ψηλό επιπολασμό " περιλαμβάνει χώρες που, σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (WHO) και τη UNICEF, ενδημούν οι ασθένειες αυτές. Όσο αφορά στους αλλοδαπούς (εξαιρουμένων των τουριστών), ο έλεγχος γίνεται κυρίως για έκδοση πιστοποιητικού υγείας. Στις περιπτώσεις αυτές, ισχύουν οι εξετάσεις που καθορίζει το τμήμα μετανάστευσης. Ο πίνακας "Χώρες με ψηλό επιπολασμό " βρίσκεται στην ιστοσελίδα του Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας στο http://www.hio.org.cy/en/erg-koi_alg_moi.html

6. Σε περίπτωση αλλοδαπού για έκδοση πιστοποιητικού υγείας, αυτός να παρουσιάζεται στο εργαστήριο αυτοπροσώπως για την αιμοληψία καθώς και για την ακτινογραφία και να φέρει μαζί του το διαβατήριό του και φωτοαντίγραφο του διαβατηρίου το οποίο πρέπει να υπογράφεται από τον Μικροβιολόγο (Βιοπαθολόγο) /Ακτινολόγο αντίστοιχα και να επισυνάπτεται με τα αποτελέσματα των εξετάσεων (τα οποία να συμπεριλαμβάνουν τη μέθοδο που έγινε η εξέταση).

7. Σε περίπτωση που το άτομο αιτείται να εξεταστεί για HIV, να παραπέμπεται στα τρία κέντρα που αναφέρονται στον πίνακα 2 πιο πάνω (Κέντρο Ειδικών Ιογενών Παθήσεων - Νοσοκομείο Αρχ. Μακαρείου III - Λευκωσία, Κέντρο Συμβουλευτικής - Κέντρο Υγείας Λινόπετρας -Λεμεσός, Γρηγόρειος Κλινική - Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας) για καλύτερο συντονισμό και προ-διαγνωστική συμβουλευτική ενημέρωσης (pre-testing counselling).

8. Τα ακόλουθα αποτελούν διαδικασίες και βοηθούν στην εξοικονόμηση χρόνου προς όφελος του ασθενή:

Για τον κρατικό τομέα σε περίπτωση παραπομπής στο ηπατολογικό ιατρείο του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας, οι ασθενείς να συνοδεύονται με:

Ιστορικό ασθενούς συμπεριλαμβανομένου ατομικού ιστορικού, οικογενειακού ιστορικού και παρούσας νόσου.

Εργαστηριακό και παρακλινικό έλεγχο συμπεριλαμβανομένων: βιοχημικού έλεγχου με ηπατικά ένζυμα (με επανάληψη σε τουλάχιστον 20 μέρες), ολικές πρωτεΐνες αίματος, αλβουμίνη και σφαιρίνες, φερριτίνη, γενική εξέταση αίματος, ταχύτητα καθίζησης ερυθρών, χρόνο προθρομβίνης, ορολογικό έλεγχο για ηπατίτιδα Β (HBsAg) και ηπατίτιδα C (anti-HCV), ακτινογραφία θώρακος και υπερηχογράφημα κοιλίας (προγραμματισμός).

Σε περίπτωση δε ασθενών που σε τυχαίο ή προγραμματισμένο προεγχειρητικό έλεγχο διαπιστωθεί HbsAg (+), με φυσιολογικά ένζυμα και HbeAg(-) η μολυσματικότητα θεωρείται χαμηλή και ο ασθενής δύναται να χειρουργηθεί αφού ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για την ασφάλεια του προσωπικού, σε περίπτωση δε ανάγκης φαρμακευτικής αγωγής, αποφυγή φαρμάκων δυνητικά ηπατοτοξικών.

Καταστάσεις για άμεση παραπομπή προς το Ηπατολογικό Ιατρείο για έναρξη αντικής θεραπείας για ηπατίτιδα Β είναι μόνο στις εξής περιπτώσεις: κίρρωση και οι εξ' αυτής επιπλοκές, αναζωπύρωση χρόνιας ηπατίτιδας Β, ηπατική ανεπάρκεια οφειλόμενη σε οξεία ηπατίτιδα Β και σε ασθενείς με θετικό HbsAg οι οποίοι πρόκειται να λάβουν χημειοθεραπευτικά σχήματα ή άλλα ανοσοτροποποιητικά φάρμακα.

Βιβλιογραφία:

- 1) European Centre for Disease Prevention and Control. HIV testing: increasing uptake and effectiveness in the European Union. Evidence synthesis for Guidance on HIV testing. Stockholm: ECDC; 2010. 47 p.
- 2) French P, Gomberg M, Janier M, Schmidt B, Van Voorst Vader P, Young H. IUSTI: 2008 European Guidelines on the Management of Syphilis. Int J STD AIDS. May 2009; (20): 300-309 doi:10.1258/ijsa.2008.008510
- 3) Meyers D, Wolf T, Gregory K, Marion L, Moyer V, Nelson H, Petitti D, Sawaya G. USPSTF Recommendations for STI Screening. Am Fam Physician. 2008 Mar 15; 77(6):819-824.
- 4) WHO Department of Reproductive Health and Research. Baseline report on global sexually transmitted infection surveillance 2012. Switzerland: World Health Organization; 2013.66 p.
- 5) Cowie B, Dore G, Sasadeusz J (eds). Co-infection: HIV & Viral Hepatitis. A guide for clinical management. Australia: Australasian Society for HIV Medicine (ASHM); 2010.42 p.4th edition.
- 6) National HIV Testing Policy Expert Reference Committee . National HIV testing policy. Australia: Australian Government Department of Health and Ageing; 2011.32 p. 3th edition.
- 7) Migrant Health Guide: Country Specific Information. United Kingdom: Public Health England Department of Health; 2014. Available at <http://www.hpa.org.uk/web/HPAweb&Page&MigrantHealthAutoList/Page/1271066169950> last assessed on April 2014.
- 8) Tuberculosis test for visa applicants. United Kingdom: United Kingdom Border Agency; 2014. Available at <https://www.gov.uk/tb-test-visa> last assessed April 2014
- 9) Data on the size of the HIV/AIDS epidemic: Number of people (all ages) living with HIV. Data by country .Global Health Observatory Data Repository
- 10) British Columbia Medical Association. Viral Hepatitis testing .Canada: Guidelines and Protocols Advisory Committee;2012. 5 p.
- 11) Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας . Εγκύκλιος με αρ. φακ. Ι.Υ.21.11.053 & Ι.Υ.21.02.002.15. Κύπρος: Υπουργείο Υγείας ; 2011.
- 12) Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας . Εγκύκλιος με αρ. φακ. Ι.Υ.21.11.053 & Ι.Υ.21.02.002.15. Κύπρος: Υπουργείο Υγείας; 2008.
- 13) Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας . Εγκύκλιος με αρ. φακ. Ι.Υ.5.21.007.10/6 & Ι.Υ.21.11.007/18. Κύπρος: Υπουργείο Υγείας ; 2011.
- 14) Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας . Εγκύκλιος με αρ. φακ. Ι.Υ.21.11.002/16. Κύπρος: Υπουργείο Υγείας; 2010.
- 15) Μονάδα Παρακολούθησης Υγείας. Περιστατικά φυματίωσης στην Κύπρο 2007-2012. Κύπρος: Υπουργείο Υγείας; 2013.